

STORSPOVEN I NORDÖSTRA SKÅNE 1997-1999

Thomas Lindblad, Åke Svensson och Nils Waldemarsson

Storspoven är en av våra mest älskade vårfåglar. När vintern släpper sitt grepp i mars och spovarna åter drillar över strandängarna vaknar hoppet om en ny vår. Nu väntar ett par härliga månader med sjudande fågelliv! Denna Vattenrikets intensivaste tid är lika säkert förbi när vi hör de vemodiga flöjttonerna från sydflyttande storspovar i juni. Våren tippas obevekligt över i sommar och lugnet lägrar sig på nytt över ängsmarkerna. Storspovens ankomst och avfärd ramar in våren.

Bakgrund

Storspoven är vår största vadare, och häckar över hela Sverige utom i fjällkedjan. Även om arten trivs särskilt bra på vidsträckta och fuktiga ängsmarker, så häckar den också på torrare ängar och i åkerlandet. På senare år har storspoven dock minskat kraftigt på många håll i jordbrukslandskapet (Svensson, Svensson & Tjernberg 1999).

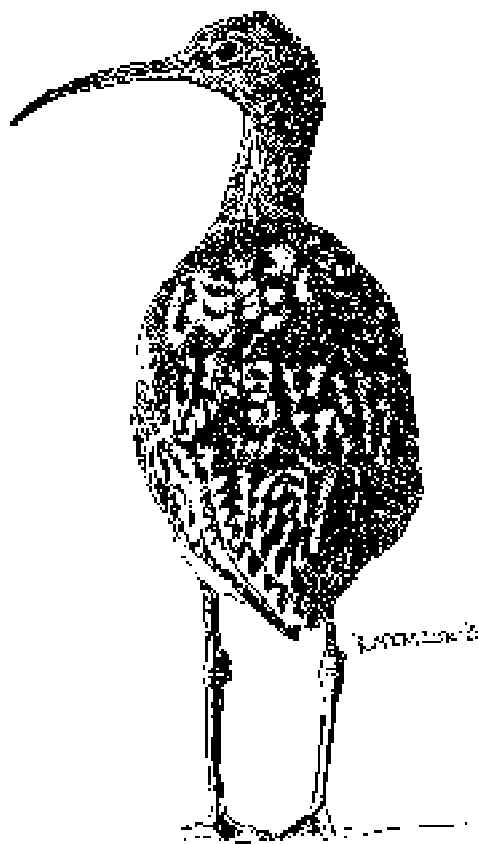
För att få en aktuell bild av artens förekomst och numerär valde Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) därför - på förslag från Skånes Ornitologiska Förening (SkOF) - storspoven till Riksinventeringsart 1999 (upprop i VF 8/1998).

Kristianstadstrakten hyser ännu ett för skånska förhållanden starkt bestånd. Under våren 1997 fanns enbart i Vattenriket 71-73 par storspov (Cronert & Lindblad 1998). För att komplettera den bilden valde Nordöstra Skånes Fågelklubb att våren 1999 genomföra en totalinventering av artens förekomst i Kristianstads och Bromölla kommuner utanför Vattenriket. Här redovisas resultatet av in-

venteringen 1999 tillsammans med återblickar på 1997 års strandängsinventering.

Metodik

De båda kommunerna delades in i 41 delområden (fig.1). Sammanhängande skogsområden uteslöts helt, liksom Vattenrikets Ramsarområde eftersom



Storspov, Benny Lorentzon

vi förutsatte att 1997 års siffror på antalet storspovar där var oförändrat. Trettiofem inventerare rekryterades. Varje område genomsöktes vid minst två tillfällen mellan 10 april och 10 maj. Första besöket gjordes före 25 april och andra besöket minst två veckor efter besök 1. Alla sedda och hörda storspovar noterades på besökskarta. Besöken gjordes i huvudsak morgon eller kväll, när spelaktiviteten förväntas vara högst. Häckningsframgången kontrollerades bara i något enstaka fall vid efterbesök i sena maj-juni.

Resultat

Totalt fann vi 35-46 par storspov 1999, varav endast 1-2 par i Bromölla kommun och resten i Kristianstads kommun (fig.1). Den i särklass tätaste förekomsten uppvisade område 39 med 6-8 par, medan områdena 10-12, 18-20, 22-23, 26, 28 och 30 vardera hyste 2-3 par. Storspoven saknades helt i områdena 1-5, 7-8, 14-15, 29, 31-35, 37 och 40-41.

Under strandängsinventeringen 1997 anträffades 60-62 par på Vattenrikets fuktängar och ytterligare 11 par på angränsande åkermark (Cronert & Lindblad 1998). Förutsatt att ingen överlappning (med åtföljande risk för dubbelräkning) föreligger, och att ingen beståndsförändring ägtrum inom Vattenriket på de två åren, kan de bägge inventeringsresultaten adderas. Kristianstads och Bromölla kommuner kan då antas ha hyst 106-119 par storspov vid 1990-talets slut.

I hela Skåne hittades 223-252 par storspov 1999 (Green & Ottvall 2000).

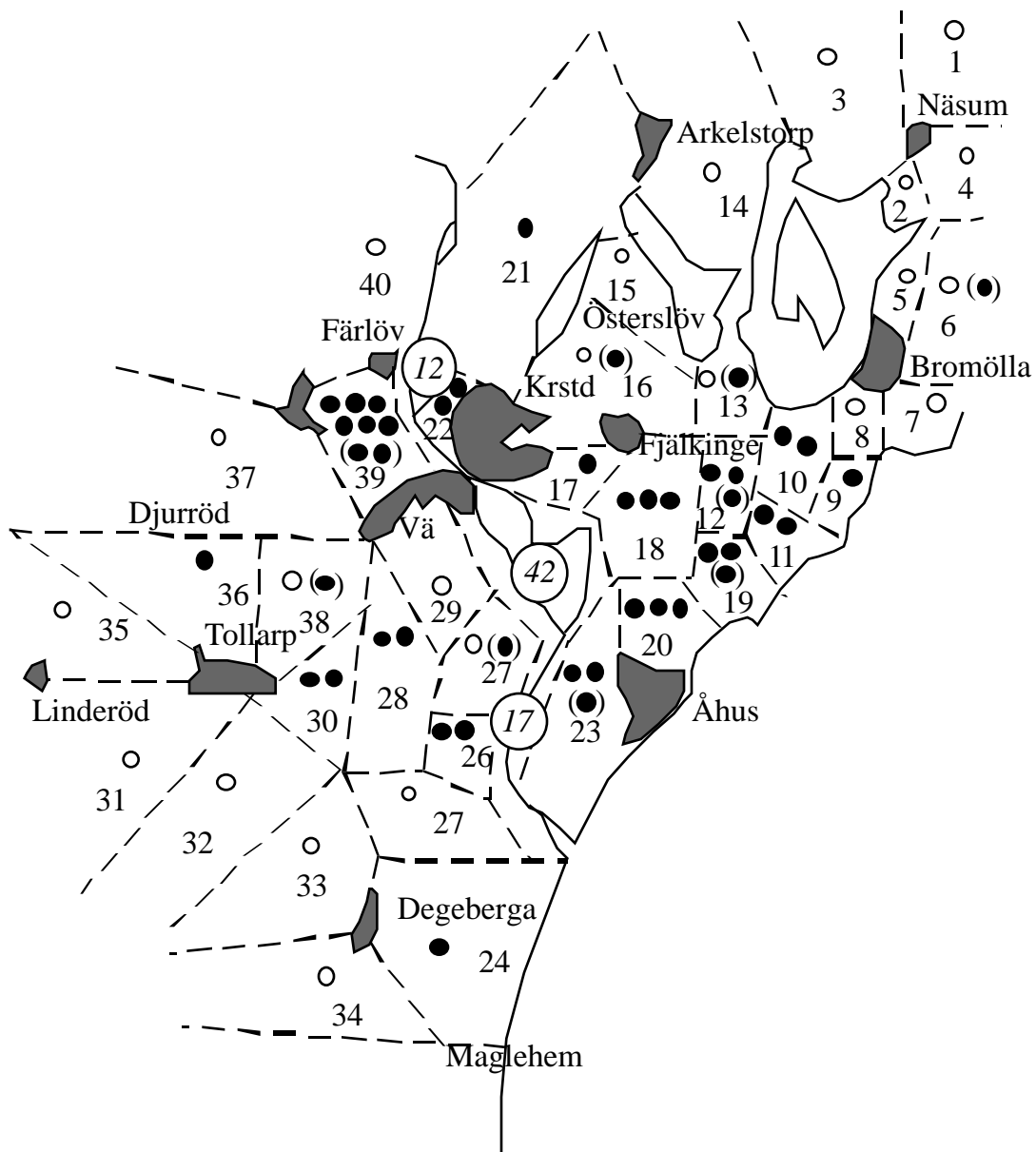
När siffrorna från Vattenriket 1997 och lokalt gjorda uppskattningar av övriga ej inventerade områden 1999 adderats, slutar det uppskattade antalet par storspovar i landskapet på 368-383. Cirka 30% av Skånes storspovar var således knutna till Kristianstads-trakten vid 1900-talets slut, och Vattenriket ensamt hyste ca 20% av det skånska beståndet.

Diskussion

Storspoven är regionalt klassad som hänsynskrävande (Jönsson 1995) och nationellt placerad i kategori NT - missgynnad (Gärdenfors 2000). Arten har minskande populationer i stora delar av Europa (Bauer & Berthold 1997). Sedan en lång följd av år har storspoven uppvisat vikande populationer även inom vårt område, vilket framgår redan vid redovisningen av atlasinventeringen (Jungbeck, Lorentzon, Heijbel & Heijbel 1986). Under atlasinventeringen 1974-1984 konstaterades säker storspovshäckning i 29 inventeringsrutor i våra kommuner. I flera av dessa områden gjordes inga fynd av storspov under 1999 års inventering trots stora inventeringssatsar. Vi har uppskattat att antalet par utanför Vattenriket halverats under det senaste decenniet. Inom Kristianstads Vattenrike däremot, är antalet storspovspar fortfarande högt och tämligen stabilt.

Avslutning

I takt med att storspoven försvinner från jordbrukslandskapet blir de större sammanhängande betesmarkerna och strandängarna i Vattenriket allt viktigare för arten. Det är av vikt att storspovens numerär följes och att



Figur 1. Antal häckande par storspov fördelade på inventeringsområden. Siffrorna anger områdesindelning. Punkterna anger antalet revir; en punkt motsvarar ett säkert revir, punkter inom parentes anger möjliga revir och öppen ring anger noll revir. De kursiva siffrorna i cirklarna anger antalet par i (områdena Araslövssjön, Hammarsjön samt Helgeån S. om Hammarsjön) vid strandängsinventeringen 1997.

skötselplaner för att främja denna och andra vadare regelbundet ses över.

Tack

Ett varmt tack till alla inventerare: Lennart Adolfsson, Joon Albrektsson, Sven Birkedal, Mårten Björnsson, Sven-Eric Carlsson, Hans Cronert, Göran Flyckt, Gunnar Göthner, Per Hagberg, Erik & Bodil Heijbel, Ulf

Hidås, Niklas Jeppsson, Gunilla Jons-son, Ulf Jungbeck, Brita Lavesson, Folke Melin, Olle Månsson, Bengt Nilsson, Magnus Ny, Einar Olsson, Göran Persson, Jan Persson, Magnus Persson, Peter Persson, Rolf Sernle, Ulf Sjölin, Göran Svahn, Stig-Arne Svensson, Sven & Annika Waldemarsson, Mona Wall, Inge Åberg och Annika Åkerberg.

Referenser

- Bauer HG & Berthold P 1997. Die Brutvögel Mitteleuropas - Bestand und Gefährdung, s.191-192. AULA-Verlag, Wiesbaden.
- Cronert H & Lindblad T 1998. Häckande simänder och vadare på strandängarna i Kristianstads Vattenrike - Resultat från en inventering våren 1997. Anser 37:89-102.
- Green M & Ottvall R 2000. Storspoven i Skåne 1999. Anser 39:155-162.
- Gärdenfors U. (ed.) 2000. Rödlistade arter i Sverige. Artdatabanken.
- Jungbeck U, Lorentzon B, Heijbel B&E 1986. Atlasinventeringen i Nordöstra Skåne IV, Spoven 4/1986 s.134.
- Jönsson P E 1995. Hotade och sällsynta fåglar i Skåne - en regional "rödlista". Anser 34:245-264.
- SOF:s Forskningskommitté. Vår Fågelvärld 8/1998, s. 34.
- Svensson S, Svensson M & Tjernberg M 1999. Svensk Fågelatlas s.204-205. Vår Fågelvärld, supplement 31, Stockholm.

Thomas Lindblad, Sockenvägen 125, 297 95 Degeberga

Åke Svensson, Norregatan 17, 289 31 Knislinge

Nils Waldemarsson, Skånegatan 6, 295 32 Bromölla